

Vantaa

16.11.2010

Oikeusministeriö
ellen.lehtinen@om.fi

Viite: OM 1/51/2010

Asia: Lausunto oikeusministeriölle äänioikeusikärajatyöryhmän raportista

Vantaan kaupunginhallitus on 15.11.2010 § 8 päättänyt antaa liitteenä olevan lausunnon äänioikeusikärajatyöryhmän raportista.

KAUPUNGINHALLITUS

Hallintojohtaja

Erkki Laakkonen

Liite: Pöytäkirjaote ja liite

15.11.2010

KAUPUNGINHALLITUS

Dno HA 4731/2010

Lausunto oikeusministeriölle äänioikeusikärajatyöryhmän raportista

MJP/NK

Oikeusministeriö pyytää lausuntoa äänioikeusikärajatyöryhmän raportista "Nuorten ääni-aikuisten uurna?" Äänioikeusikärajatyöryhmän raporttia koskeva lausuntokierros on avoin ja lausunto tulee toimittaa oikeusministeriöön viimeistään 8.11.2010. Lausunnon antamiselle on saatu lisäaikaa 16.11.2010 saakka.

Äänioikeusikärajatyöryhmä on toimeksiantonsa mukaisesti laatinut arviomuistion kunnallisvaalien äänioikeusikärajan alentamisen mahdollisista vaikutuksista ja kustannuksista. Työryhmä ei ottanut kantaa äänioikeusikärajan alentamisen puolesta tai vastaan.

Vaalitoimistossa on valmisteltu seuraava lausuntoehdotus:

Vantaan keskusvaalilautakunta on käsitellyt äänioikeusikärajan alentamista 16 ikävuoteen kunnallisvaaleissa koskevaa asiaa kokouksessaan 25.8.2010. Keskusvaalilautakunta ei myöskään äänioikeusikärajatyöryhmän tavoin ottanut kantaa äänioikeusikärajan alentamisen puolesta tai vastaan, vaan lausui, että äänioikeutettujen lukumäärän lisäyksestä ei seuraisi välitöntä painetta muuttaa tämän hetkistä äänestysaluejakoa ja kunnallisvaalit voitaisiin toimittaa nykyresursseilla.

Vantaan nuorisovaltuusto on antanut oman lausuntonsa raportista (liite).

Äänioikeusikärajan alentamista koskeva asia jakaa mielipiteitä. Äänioikeusikärajan niin alentamisen puolesta kuin myös vastaan on esitetty lukuisia perusteluja ja argumentteja. Äänioikeusikärajan alentaminen olisi merkittävä päätös ei pelkästään kuntia ja kunnallisvaaleja ajatellen vaan myös valtakunnallisesti. Päätös tulee siten perustua käytännön kokemuksista saatuihin ja riittävään vertailutietoon. Tulisiko äänioikeusikäraja laskea 16 ikävuoteen vai ei, ei ole yksiselitteinen asia. Esimerkiksi Vantaan nuorisovaltuusto ei ollut tästä yksimielinen, vaan päätyi kannattamaan äänioikeusikärajan alentamista 16 ikävuoteen kunnallisvaaleissa äänestyksen jälkeen vain yhden äänen enemmistöllä luvuin seitsemän puolesta, kuusi vastaan ja neljä tyhjää. Kuntaliitto puolestaan on omassa lausunnossaan tuonut esille, että äänestysikärajan tulee seurata täysi-ikäisyyttä. Tällainen kannanotto on perusteltu, sillä nuorten riittävästä kypsyydestä äänestää on esitetty arvioita.

Itävalta on tällä hetkellä ainoa EU-maa, jossa äänestysikäraja on 16-vuotta kaikissa vaaleissa. Äänestysikärajatyöryhmän raportissa tuodaan kuitenkin esille, että Itävallan kokemukset äänioikeusikärajan alentamisesta ovat olleet vaihtelevia. Ulkomailla äänioikeusikärajan alentamisesta saadut kokemukset on saatu vasta varsin lyhyeltä ajalta, eikä niistä siten tulisi vetää lopullisia johtopäätöksiä.

Syksyllä 2010 järjestettävissä seurakuntavaaleissa ensimmäistä kertaa Suomessa voivat äänestää myös 16-vuotta täyttäneet. Marraskuussa järjestettävissä seurakuntavaaleissa nuorten äänestyskäyttäytymisestä saatavat kokemukset voivat olla hyödyllisiä tarkasteltaessa äänestysikärajan alentamisen laajentamista koskemaan myös muita vaaleja. Äänestysikärajan alentamista koskeva asia tulisikin valmistella maltillisesti.

Tukitoimenpiteisiin liittyen työryhmä on mm. esittänyt raportissaan esimerkkinä kiertävät ennakkoäänestyspaikat kouluissa, mikä saattaisi madaltaa äänestämisen kynnystä. Kiertävien äänestyspaikkojen järjestäminen kouluihin ei Vantaan kokoisessa kaupungissa ole nykyresursseilla mahdollista tai edes perustel-

15.11.2010

KAUPUNGINHALLITUS

tua ottaen huomioon siitä mahdollisesti aiheutuvat kustannukset. Riittävänä tulisi pitää, että nuorilla olisi sama mahdollisuus kuin varttuneemmilla äänestäjäryhmillä äänestää määrätyissä ennakkoäänestyspaikoissa ja vaalipäivän äänestyspaikoissa, joita Vantaalla on kattavasti ympäri kaupunkia. Pienemmissä kunnissa em. tukitoimet saattaisivat olla tarpeen.

Edellä lausutusta huolimatta mikäli äänioikeusikäraja alennetaan 16 ikävuoteen, tulee koko yhteiskunnan tukea tätä muutosta mm. nuorten mahdollisimman korkean äänestysaktiivisuuden tukemiseksi. Mikäli äänestysikäraja päätetään alentaa kunnallisvaaleissa 16 ikävuoteen joko kokeiluluonteisesti tai pysyvästi, se tulee koskea kaikkia kuntia.

Kaupunginhallitus 15.11.2010 § 8

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään antaa oikeusministeriölle edellä olevan ehdotuksen mukainen kaupunginhallituksen lausunto.

Tarkastetaan ja hyväksytään pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Liite

1.1.2

Nuorisovaltuuston lausunto kunnallisvaalien ikärajan alentamisesta 16-vuoteen

Täytäntöönpano:

kaupunginkanslia

(keskusvaalilautakunnan sihteeri Niina Kolju, puh. 8392 2150)

Nuorisovaltuuston lausunto kunnallisvaalien ikärajan alentamisesta 16-vuoteen

Vantaan nuorisovaltuusto tukee kunnallisvaalien ikärajan alentamista 16-ikävuoteen.

Vantaan nuorisovaltuuston enemmistö kannattaa kunnallisvaalien ikärajan alentamista 16-ikävuoteen. Nuorisovaltuusto kävi asiasta keskustelun kokouksessaan (19.10.) ja päätyi äänestyksen jälkeen tukemaan äänioikeusikärajan alentamista. Nuorisovaltuutetuilla oli myös mahdollisuus esittää kommentteja asiasta ennen kokousta.

Suomen perustuslain ensimmäisessä ja toisessa pykälässä todetaan seuraavaa:

"Suomi on täysivaltainen tasavalta.

Suomen valtiosääntö on vahvistettu tässä perustuslaissa. Valtiosääntö turvaa ihmisarvon loukkaamattomuuden ja yksilön vapauden ja oikeudet sekä edistää oikeudenmukaisuutta yhteiskunnassa.

Suomi osallistuu kansainväliseen yhteistyöhön rauhan ja ihmisoikeuksien turvaamiseksi sekä yhteiskunnan kehittämiseksi."

"Kansanvaltaan sisältyy yksilön oikeus osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnan ja elinympäristönsä kehittämiseen."

Nuorisovaltuusto korostaa, ettei demokratia ole muuttumaton järjestelmä vaan etenevä prosessi. Suomi on sitoutunut yhteiskunnan kehittämiseen ja tästä osoituksena Suomessa on alennettu äänioikeusikärajaa neljä kertaa: 1944, 1969, 1972 sekä 1995. Lainmuutos ei olisi poikkeus vaan pikemminkin osa luonnollista kehityskulkua.

Suomen huoltosuhde tulee muuttumaan lähivuosina suuresti yhtäältä ikäluokkien pienentyessä, ja suurten ikäluokkien siirtyessä eläkkeelle. Tämä kehityskulku heikentää nuorten jo valmiiksi heikkoa mahdollisuutta saada äänensä ja asiansa kuuluviin politiikan kentällä, etenkin suhteessa vaikutusvaltaisiin vanhus- ja eläkeläisjärjestöihin.

Tulevaisuuden haasteet edellyttävät nuorten suurempaa huomioimista päätöksenteossa. Suomalaisilla nuorilla on myös kansainvälisesti verraten erinomainen tietopohja demokraattisesta päätöksenteosta.

Lainmuutos toisi demokraattisten prosessien piiriin noin 120000 nuorta. Määrä ei riitä huomattaviin epätasapainoihin eri ikäluokkien välillä. Kuitenkin lainmuutoksen myötä nuorten poliittinen painoarvo, varsinkin kunnallisvaaleissa kasvaisi.

Lainmuutos edellyttää käsittelyä kahdessa istuvassa eduskunnassa. Oikeusministeri Tuija Brax totesi äänestysikärajatyöryhmän mietinnön luovutustilaisuudessa (8.6.2010) lainmuutoksen voimaantulon olevan todennäköinen vuonna 2016. Samalla oikeusministeri kuitenkin muistutti, että lainmuutos on mahdollista saada voimaan jo 2012 kunnallisvaaleissa, jos nykyinen eduskunta ottaa

asian käsiteltäväksi. Nuorisovaltuuston kannan mukaan lainmuutos tulee käsitellä niin, että lainmuutos saatetaan voimaan vuonna 2012.

Suomen nuorisosiainyhteistyön Allianssi ry. on aiemmin ottanut kantaa kunnallisvaalien ikärajan alentamisen puolesta vuoden 2012 vaaleja silmälläpitäen. Myös kansallinen nuorisokonventti 2010 otti asiaan myönteisen kannan uusimmassa nuorisojulistuksessa, joka luovutettiin pääministeri Mari Kiviniemelle maanantaina 19.10.2010 Samassa tilaisuudessa pääministeri Kiviniemi ilmaisi myönteisen kantansa lainmuutokselle.

Kansainvälistä painetta lainmuutokseen tuo Euroopan neuvoston antama suositus ääni- ja vaalikelpoisuusikärajojen madaltamisesta. Myös Euroopan parlamentti tulee tämän vuoden aikana pohtimaan europarlamenttivaalien äänioikeusikärajan alentamista 16-vuoteen.

Nuorisovaltuusto haluaa korostaa, että äänioikeuden alentamista koskevan lainmuutoksen yhteydessä tulisi selvittää myös vaalikelpoisuuden myöntämisen mahdollisuutta 16- ja 17-vuotiaille nuorille.

Lisätietoja:

Joel Linnainmäki, nuorisovaltuutettu, ajatuspaivassa@yahoo.com, puh. 046 612 3721

Päivi Viilomaa, nuorisotyöntekijä, paivi.viilomaa@vantaa.fi, puh. 040 861 0841